

Summary

On 2nd March 2007 American bald eagle *Haliaeetus leucocephalus* escaped from the Forest Surprise Park in Ustronie (district of Cieszyn, Śląskie province). The eagle was captured nine days later, on 11th March, near the village Hażlach by Cieszyn, i.e. a dozen or so kilometers from the park. The bird is the only representative of this species in Poland. The observation has been approved by the Faunistic Committee.

Wojciech Lewandowski

STWIERDZENIE SZOPA PRACZA *PROCYON LOTOR* W KOTLINIE ŻMIGRODZKIEJ

Record of the racoon *Procyon lotor* in Żmigrodzka Valley

Szop pracz jest jednym z najszerzej rozprzestrzenionych gatunków ssaków w Ameryce Północnej. Do Europy został wsiedlony w pierwszej połowie XX w. W latach 30. wypuszczono pierwsze szopy w Niemczech i Rosji, a w 1956 również na Białorusi (Bartoszewicz 2003).

Nie wiemy kiedy dokładnie szopy pojawiły się na terenie naszego kraju. Pierwsze publikowane stanowiska pochodzą z lat 60. z okolic Olsztyna (Bartoszewicz 2003).

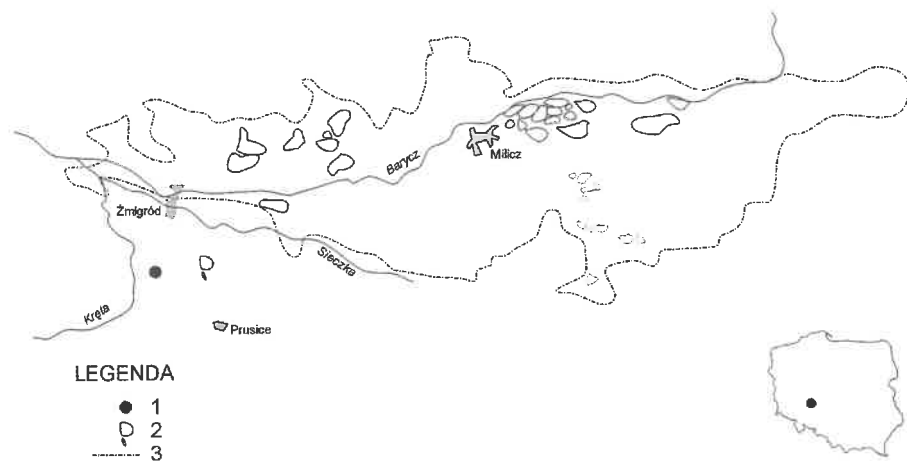
Obecnie szop zasiedla obszary zarówno na zachód jak i na wschód od Polski. Główne populacje tego gatunku znajdują się w Niemczech, Francji, a także na Białorusi (Gehrt 2003).

Nie są znane zmiany rozmieszczenia szopa na terenie Polski choć na terenie PN Ujście Warty od roku 2001 odnotowywany jest wzrost liczebności. Na terenie tym gatunek ten przystępuje prawdopodobnie do rozrodu (Bartoszewicz 2003). Także nowe obserwacje z innych rejonów zachodniej Polski (Chmielewski 2005) sugerują, iż na obszarze kraju gatunek zwiększa swój zasięg. Powyższą tezę potwierdzać mogą stwierdzenia szopa w dolinie Baryczy.

15.06.2007 w okolicach wsi Pekszyn, około 6 km na południe od Żmigrodu, zaobserwowałem tropy szopa pracza. Znajdowały się w korycie niewielkiego strumienia uchodzącego do kompleksu (ok. 40 ha) stale wypełnionych wodą olsów, turzycowisk i łożowisk zwanego „Bagnem Pekszyńskim”. Miejsce to położone jest w obrębie Kotliny Żmigrodzkiej, około 7 km od granic PK Dolina Baryczy i OSO Dolina Baryczy.

Jest to kolejne stwierdzenie szopa w obrębie całej Doliny Baryczy. Jak wynika z relacji pracowników Stacji Ornitologicznej Uniwersytetu Wrocławskiego w Rudzie Milickiej (B. Orłowska – inf. ustna) szopy były sporadycznie obserwowane już w maju 2004 w obrębie rezerwatu Stawy Milickie.

Obecność szopa na terenie jednej z najcenniejszych w Polsce i Europie ostoi ptaków stwarza pewne zagrożenia dla tej grupy zwierząt. W większości różnorodnych ekosystemów jakie szopy zamieszkują na świecie w ich diecie dominuje pokarm roślinny (Gehrt 2003). Jednak niezwykle możliwości adaptacyjne (głównie behawioralne) czynią ten gatunek typowo oportunistycznym drapieżnikiem, mogącym eksploatować lokalnie najłatwiej dostępne i obfite źródła pokarmu (Gehrt 2003). Duże ilości potencjalnego, łatwo osiągalnego pokarmu w Dolinie Baryczy stanowią gniazdujące kolonijne ptaki. Szopy mogą wywierać znaczącą presję na wszystkie stadia rozwojowe ptaków, w szczególności jednak na jaja i pisklęta (Gehrt 2003). Obserwacje poczynione w USA wskazują, iż szopy łatwo pokonują otwartą wodę przepływając dystans 165-645 m (maksymalnie do 1200 m) pomiędzy wyspami (Gehrt 2003). Sugeruje to niebezpieczeństwo docierania szopów do gniazdujących na wyspach ptaków i drastyczne obniżenie ich sukcesu lęgowego w wyniku wzmożonego drapieżnictwa.

Rys.1 Miejsce stwierdzenia szopa pracza *Procyon lotor* w obrębie Kotliny Żmigrodzkiej. 1 – miejsce stwierdzenia szopa pracza, 2 – zbiorniki wodne, 3 – granica PK Dolina Baryczy

Fig. 1. Sighting location of the raccoon *Procyon lotor* in Żmigrodzka Valley. 1 – sighting of the raccoon; 2 – water bodies; 3 – limits of the Barycz River Valley Landscape Park

Problem ten próbowano rozwiązać w innych krajach m.in. poprzez grodzenie kolonii ptaków, wykładanie sztucznych ptasich jaj zawierających odstraszające substancje i odstrzały (Gehrt 2003). Ze względu jednak na uboczny wpływ na inne gatunki i wysokie koszty dwóch pierwszych metod, w polskich warunkach prawdopodobnie jedynym skutecznym sposobem eliminacji szopa są odstrzały. Z tego też względu należałoby wprowadzić szopa na listę gatunków łownych w Polsce.

Dramatycznie niski stopień rozpoznania rozmieszczenia oraz niezajomość diety szopa w naszym kraju uniemożliwia dokładniejszą ocenę wpływu jego populacji na rzadkie i chronione gatunki rodzimej fauny (ptaki wodno-błotne, żółw błotny *Emys orbicularis*). Należy również uwzględnić obecność obcych gatunków, takich jak szop, w tworzonych planach ochrony parków krajobrazowych, rezerwatów i obszarów Natura 2000. Umożliwi to przyjęcie odpowiedniej strategii działania minimalizującej presję gatunków inwazyjnych na krajową faunę.

LITERATURA

- BARTOSZEIWCZ M. 2003. Szopy w Ujściu Warty. Parki Narodowe 3: 22-24.
- CHMIELEWSKI A. 2005. Pierwsze stwierdzenie szopa pracza *Procyon lotor* o okolicach zespołu przyrodniczo-krajobrazowego uroczyska Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego. Przegląd Przyrodniczy XVI, 3-4: 185-186.
- GEHRT S. D. 2003. Raccoon (*Procyon lotor* and Allies). [W:] FELDHAMER G. A., THOMPSON B. C., CHAPMAN J. A. (red.) Wild Mammals of North America: biology, management, and conservation. Johns Hopkins University Press, Baltimore, Maryland, USA.

Summary

Tracks of the Raccoon *Procyon lotor* were discovered on the 15th of June 2007 on the bank of the small stream that flows into the complex area of riparian forest and wetlands. The Raccoon was observed earlier in 2004-2005 near fishponds in the Barycz River Valley Landscape Park. Occurrence of the Raccoon can be a real threat to the colony of nesting birds both on land and on island, thus Raccoon should be removed from the Barycz River Valley and surrounding. This observation can be a proof of expansion of the range of Raccoon in Poland further to the east.